

แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562 - 2566 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านอาหารศึกษา ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 - 2580

หลักการยุทธศาสตร์

เน้นกระบวนการส่งเสริมพัฒนาและวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ ความตระหนักในการบริโภคอาหาร ใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต และกระจายอาหารในห่วงโซ่อาหาร ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ

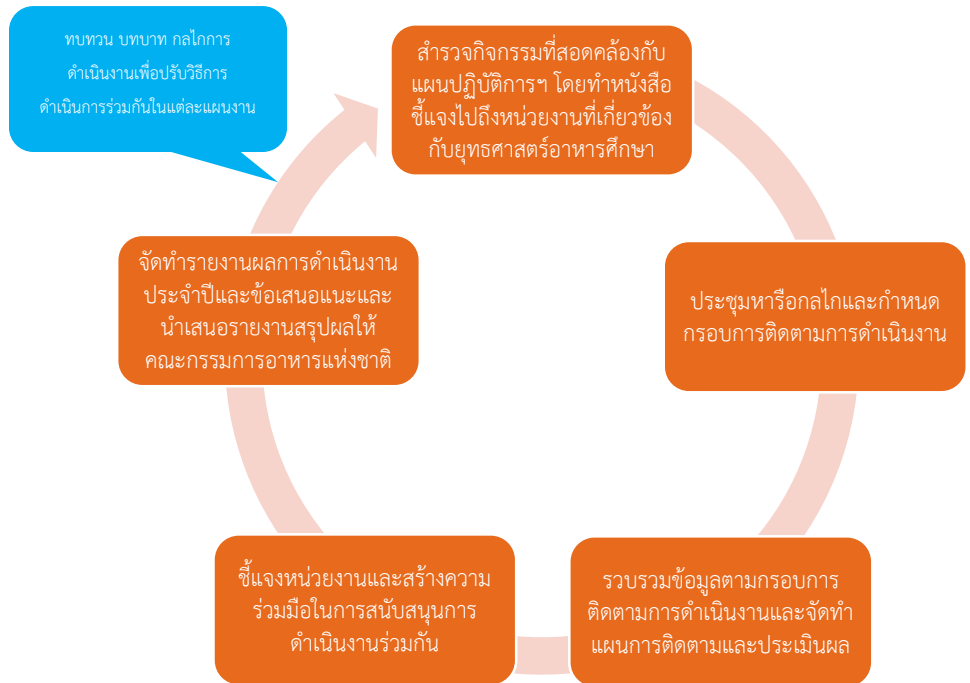
วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมพัฒนาวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ ความตระหนักในการบริโภคอาหาร ใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต และกระจายอาหารในห่วงโซ่อาหาร ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะและเพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนและบูรณาการงานด้านอาหารและโภชนาการของประเทศ

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคที่เหมาะสมตามบริบทของบุคคล และชุมชนเพื่อโภชนาการและสุขภาวะที่ดี
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในเรื่องอาหารศึกษา
- กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนให้มีการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ด้านอาหาร โภชนาการและสุขภาพได้
- กลยุทธ์ที่ 4 ให้มีการจัดการองค์ความรู้ในเรื่องอาหารศึกษา และเผยแพร่ความรู้รูปแบบอย่างต่อเนื่อง
- กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาหาร และชุมชนมีความรู้ด้านอาหารศึกษาอย่างเหมาะสม
- กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการจัดการด้วยเทคโนโลยี

แผนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ปี 2563

แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี

แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562 - 2566

แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562 - 2566 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านอาหารศึกษา ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 - 2580 เพื่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมพัฒนาวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความตระหนักในการบริโภคอาหาร ใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต และกระจายอาหารในห่วงโซ่อาหาร ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและเพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนและบูรณาการงานด้านอาหารและโภชนาการของประเทศ

เป้าประสงค์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและวิจัยให้เกิดความรู้ ความตระหนักแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อาหาร เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างความตระหนักในการบริโภคอาหารเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

เน้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลอดห่วงโซ่อาหารสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเชื่อมโยง อาหาร-โภชนาการ-สุขภาพ ไปสู่การปฏิบัติ และบรรลุเป้าหมายภาวะโภชนาการที่ดีและความอยู่ดีมีสุข อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่นำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนให้ประเทศไทยมีประชากรที่มีคุณภาพด้านโภชนาการอย่างแท้จริง

แผนงานพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถจัดการตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สนับสนุนให้เกิดความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพเชื่อมโยงสู่พฤติกรรมการบริโภคที่พึงประสงค์ของประชาชนทุกกลุ่มวัย

แผนงานบูรณาการอาหารศึกษาเชิงรุกตลอดห่วงโซ่อาหาร เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและลดปัญหาทุพโภชนาการทุกกลุ่มวัย

เป้าหมาย เพื่อเกิดการขับเคลื่อนงานอาหารศึกษาแบบบูรณาการตลอดห่วงโซ่อาหาร เพื่อลดปัญหาทุพโภชนาการทุกกลุ่มวัย และผู้ผลิตอาหารและชุมชนสามารถพัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพของชุมชน

แผนงานพัฒนาความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านอาหารและโภชนาการระดับชาติ

เป้าหมาย เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลด้านอาหารของประเทศในทุกมิติ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถเข้าถึงและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและทันการณ์

ผลลัพธ์ที่คาดหวังและค่าเป้าหมาย ปี 2566

Targets	Health Indicator** (0-5y)	Situation*		expected outcome
		2012	2016	
SDG 2.2, Global Nutrition Target; Target 1	ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปีมีภาวะเตี้ย Stunting	16.4 %	10.5%	ไม่เกิน 8%
SDG 2.2, Global Nutrition Target; Target 5	ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปีมีภาวะผอม Wasting	6.7%	5.4%	ไม่เกิน 5%
SDG 2.2, Global Nutrition Target; Target 4	ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปีมีภาวะอ้วน over-weight	10.9%	8.2%	ไม่เกิน 8%

*Source : MICs; UNICEF, **Prevalence

Targets	Health Indicator** (12 y)	Situation*		expected outcome
		2014	2018	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม	ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กอายุ 12 ปี	ชาย 147.07 ซม หญิง 148.52 ซม	ชาย 148.35 ซม หญิง 149.59 ซม	ชาย 154 ซม หญิง 155 ซม

*Source : HDC, MOPH, **Prevalence

Targets	Health Indicator** (18-59y)	Situation*		expected outcome
		2014	2018	
SDG 3.4, Nine Voluntary Global Targets; Target 7	Normal BMI (18.5-22.9)	54.1%	49.1%	52%

*Source : HDC, MOPH, **Prevalence

Targets	Health Indicator	Situation*	expected outcome
ยุทธศาสตร์ชีวิตระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข HALE75 LE85	อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (HALE)	66.8 ปี	ไม่น้อยกว่า 75 ปี

*Source : World Health Statistic 2016, WHO

ประชาชนมีความรอบรู้ด้านอาหารและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

เป้าหมาย	เป้าหมายเชิงพฤติกรรม ประชาชนมีความรอบรู้และพฤติกรรมพึงประสงค์		เป้าหมายเชิงภาวะโภชนาการ Undernutrition ลดลง Overnutrition ไม่เพิ่มขึ้น		เป้าหมายเชิงนวัตกรรม มีฐานข้อมูลด้านโภชนาการระดับชาติ	
กลยุทธ์	ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสมตามบริบทของบุคคลและชุมชนเพื่อโภชนาการและสุขภาพที่ดี	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในเรื่องอาหารศึกษา	สนับสนุนให้มีการวิจัยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพได้	ให้มีการจัดการองค์ความรู้ในเรื่องอาหารศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง	ส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาหารและชุมชนมีความรู้ด้านอาหารศึกษาอย่างเหมาะสม	พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการจัดการด้วยเทคโนโลยี
มาตรการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างองค์ความรู้ และเสริมสร้างให้ประชาชน และชุมชนมีความรู้และพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อโภชนาการและสุขภาพที่ดีทั้งในชนบทและในเมือง 2. ส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในท้องถิ่น ในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสมของประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน ราชครูชาวนา เกษตรกร ตี๋เต๋น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น 3. ส่งเสริมให้มีกิจกรรม โครงการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมบริโภค 4. เพิ่มช่องทางและประสิทธิภาพของระบบการสื่อสาร 5. มีการพัฒนาเครื่องชี้วัดพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสมตาม FBDGs ของกลุ่มวัยต่างๆ 6. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บูรณาการภาครัฐ เอกชน ชุมชนในเรื่องอาหารศึกษา 2. ส่งเสริมบทบาทอปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มุ่งเน้นงานวิจัยสหสาขาเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน 2. สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีการศึกษาเรื่องอาหารและโภชนาการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีการผลิตองค์ความรู้ที่ได้จากการประมวลความรู้ 2. ส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้ไปใช้ 3. ส่งเสริมให้ระบบการศึกษามีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับอาหารศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาหาร/ผู้ปรุงประกอบอาหารในชุมชนมีความรู้ ทักษะด้านอาหารศึกษา 2. สนับสนุนกลไกการรวมกลุ่มของผู้ผลิตอาหารและบุคคลในชุมชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทางด้านอาหารศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดทิศทางและสนับสนุนให้เกิดระบบเครือข่ายประสานเชื่อมโยงการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารและโภชนาการ
แผนงาน	<p>แผนงานพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถจัดการตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน (กลยุทธ์ 1,3,4)</p> <p>แผนงานบูรณาการอาหารศึกษาเชิงรุกตลอดห่วงโซ่อาหาร เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและลดปัญหาทุโภชนาการทุกกลุ่มวัย (กลยุทธ์ 2,5)</p> <p>แผนงานพัฒนาความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านอาหารและโภชนาการระดับชาติ (Big Data System) (กลยุทธ์ 6)</p>					
กิจกรรมสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาองค์ความรู้ และเทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการ 2. พัฒนาเครื่องชี้วัดด้านอาหารและโภชนาการนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคให้เหมาะสมตามกลุ่มวัย 3. ส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการองค์ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ 4. ยกระดับความรู้ด้านอาหารและโภชนาการสำหรับบุคคลทั้งอยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา 5. พัฒนากฎการจัดการอาหารและโภชนาการในทารกและเด็ก 6. พัฒนาลากโภชนาการอย่างง่าย 7. ขับเคลื่อนนโยบาย/นโยบายสาธารณะ/มาตรการ/กฎหมายด้านอาหารและโภชนาการระดับท้องถิ่น จังหวัด ชาติ และระดับสากล ร่วมกับภาครัฐและเอกชน 8. บริหารจัดการอาหารในสถานศึกษา 9. ส่งเสริมการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพของชุมชน 10. ขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของประชาชนทุกกลุ่มวัย 11. จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการระดับประเทศ 12. พัฒนาระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านอาหารและโภชนาการ 					